

Ingmar Bergman (14 lipca 1918 w Uppsali - 30 lipca 2007 na wyspie Fårö)

*Pewien reżyser z Uppsali
filmy swe tworzył w oddali...
gdzie siódma pieczęć
strzeże zapiekle
sekretów śmiertelnej fali.*

(ebs)

Ingmar Bergman, wł. Ernst Ingmar Bergman - szwedzki reżyser filmowy i teatralny uważany za jednego z największych szwedzkich artystów (obok Strindberga) i jednego z największych artystów w historii kina obok Luisa Buñuela czy Federico Felliniego.

Z okazji 50-lecia Festiwalu w Cannes ówczesny dyrektor tegoż festiwalu Gilles Jacob poprosił wszystkich żyjących laureatów Złotej Palmy o wybranie laureata Palmy Palm, największego ich zdaniem żyjącego filmowca. Wybór padł na Bergmana.

Jest ojcem Ewy Bergman, której mężem jest szwedzki autor kryminałów Henning Mankell (twórca postaci Kurta Wallandera). Bergmanian łączył długi związek uczuciowo-zawodowy z Liv Ullmann. W 1966 roku urodziła się ich córka, norwesko-szwedzka dziennikarka Linn Ullmann.

Urodził się 14 lipca 1918 w Uppsali.

Studiował literaturę i historię sztuki na uniwersytecie w Sztokholmie. Swoją karierę rozpoczął jako reżyser teatralny. W latach 1944-1946 był dyrektorem Teatru w Helsingborgu, 1946-1949 Teatru w Göteborgu, 1952-1958 Teatru w Malmö, 1963-1966 Królewskiego Teatru Dramatycznego w Sztokholmie.

Zadebiutował w filmie w latach 40., najpierw jako scenarzysta, potem jako reżyser. W latach 50. zaczął realizować filmy według własnych scenariuszy.

W okresie dyrekcji w Malmö uformowała się grupa aktorów, w skład której wchodził: Max von Sydow, Gunnar Björnstrand, Bibi Andersson, Harriet Andersson, Ingrid Thulin, a z którymi współpracował zarówno w teatrze, jak i na planie filmowym.

Sukcesy filmów "Uśmiech nocy", "Siódma pieczęć" i "Tam, gdzie rosną poziomki" na festiwalach filmowych w Cannes i w Berlinie w latach 1956 i 1957 poprawiły jego pozycję i pozwoliły na twórczą swobodę. Zrealizował ponad 40 filmów, 140 przedstawień teatralnych, kilkanaście spektakli telewizyjnych; napisał kilkanaście scenariuszy dla innych reżyserów. Jest czołowym przedstawicielem tzw. kina autorskiego.

<https://www.youtube.com/watch?v=f4yXBliGZbg>

"Siódma pieczęć" osadzona w średniowiecznych realiach (połowa XIV wieku), oparta jest na jednoaktowej sztuce teatralnej. To metaforyczna opowieść o powracającym z wyprawy krzyżowej rycerzu, który staje do szachowego pojedynku ze śmiercią - stawką w nim jest jego życie. Film oddaje atmosferę średniowiecznej Europy, przepełnionej śmiercią, stojącej w obliczu zarazy. Reżyser eksponuje rolę średniowiecznego Kościoła w kreowaniu wszechobecnego strachu społeczności przed zarazą, mającą być karą za grzechy.

Większość jego filmów to pesymistyczne dramaty psychologiczne, za pomocą których ukazał nieograniczone psychologiczne możliwości kina jako medium. Jego filmy są zarazem bardzo osobiste i bardzo uniwersalne; zawierają spójną wizję człowieka i świata. Przez całą twórczość Bergmana przewijają się pewne stałe motywy: samotność, trudności w kontakcie z drugim człowiekiem, upokorzenie, człowiek wobec śmierci i cierpienia.

Kwestia istnienia Boga jest jednym z najważniejszych problemów w twórczości Bergmana, który był synem luterańskiego pastora. W początkowej fazie zadaje on rozpaczliwie pytanie o Jego istnienie. Szczytowym tego przykładem jest "Siódma pieczęć", w której rycerz Antonius Block gra w szachy ze Śmiercią. Usiłuje się od niej dowiedzieć, co jest po drugiej stronie. Ale nawet Śmierć tego nie wie.

Przełomowy okres w twórczości Bergmana następuje w latach 60., jego wyrazem jest np. "Milczenie". Okres ten to czas rozpaczliwego krzyku wobec konstatacji, że Boga jednak nie ma. Dowodem na nieistnienie Boga jest dla Bergmana kształt świata, składającego się niemal wyłącznie z cierpienia. Hipoteza, że taki świat stworzył Bóg, jest dla Bergmana niedopuszczalna, niemoralna.

W dalszej części twórczości Bergman przechodzi nad tym do porządku dziennego, zajmuje się już relacjami między ludźmi, skoro badanie relacji między człowiekiem a Bogiem jest bezpodstawne wobec nieistnienia Boga. Sacrum tkwi dla Bergmana w drugim człowieku.

Inne najbardziej znane filmy Bergmana to "Szepty i krzyki", "Sceny z życia małżeńskiego", "Jesienna sonata" i "Fanny i Aleksander".

W roku 2000 Liv Ullmann wyreżyserowała film "Wiarałomni" ("Trolösa") wg scenariusza Bergmana napisanego specjalnie dla aktorki Leny Endre, ostatniej "muzy" reżysera:

<https://www.youtube.com/watch?v=lrTWYdsPnUA>

Bergman zmarł 30 lipca 2007 na wyspie Fårö, Gotland, i tam też jest jego grób, gdzie pochowany jest obok swojej żony Ingrid von Rosen pochowanej jako Ingrid Bergman.